

Nr 67.

Av herr **Bergman** m. fl., om anslag till bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid högskolorna i Stockholm och Göteborg.

Sedan år 1921 har till Stockholms och Göteborgs högskolor beviljats ett årligt anslag att användas såsom bidrag till tryckning av akademiska avhandlingar, vilka ventilerats vid nämnda högskolor. År 1921 beviljades ett anslag på 8,000 kr., vilket vid utdelningen i början av 1922 visade sig endast nå upp till 94 % av då redovisade avhandlingskostnader. Ett anslag av samma storlek beviljades år 1922. Detta år voro de avhandlingar, som ventilerades, osedvanligt få, varför vid utdelningen i början av 1923 en avsevärd besparing (cirka 5,800 kr.) gjordes. För budgetåret 1923—1924 anvisades ett anslag på 6,000 kr., vilket tillsammans med besparingen från föregående år var fullt tillräckligt att täcka kostnaderna för de bidrag, vilka erfordrades i början av 1924, och att även medgiva en mindre besparing (cirka 1,500 kr.) till budgetåret 1924—1925. För detta år beviljades ett anslag på 6,000 kr. Detta jämte den gjorda besparingen medgav emellertid endast en till 83 % reducerad utdelning. Med anledning härav hemställde Stockholms högskolas styrelse i en underdånig skrivelse av den 15 september 1926, att anslaget i fråga skulle för budgetåret 1926—1927 ånyo uppföras till 8,000 kr. Denna underdåniga anhållan vann icke Kungl. Maj:ts bifall. För budgetåret 1925—1926 var beviljat ett anslag av 6,000 kr. Vid utdelningen i början av år 1926 måste vederbörande bidrag nedsättas till 63 %. För budgetåret 1926—1927 uppfördes anslaget till 6,000 kr, och vid utdelningen i början av år 1927 inträdde en reducering till 86 %. För budgetåret 1927—1928 disponerades likaledes ett belopp av 6,000 kr., vilket vid utdelningen 1928 ej räckte till mer än 49 % av den nödiga summan. För budgetåret 1928—1929 hava anvisats 6,000 kr., men detta belopp räckte ej på långt håll till att täcka de anslagskrav på sammanlagt 13,444,73 kr., vilka godkänts av respektive lärarråd. För budgetåret 1929—1930 ansökte högskolans styrelse att beloppet måtte i Kungl. Maj:ts proposition höjas till 8,000 kr., vilket ej vann Kungl. Maj:ts gillande, i det att beloppet fortfarande upptogs till 6,000 kr. En till 1929 års riksdag avgiven motion i ärendet föranledde ingen ändring av anslagets storlek. Det visade sig även, att vid utdelningen av understöden år 1930 endast 50 % av de nödiga medlen stodo till förfogande. Men förnyad framställning om förhöjt anslag för budgetåret 1930—1931 vann ej heller Kungl. Maj:ts bifall. Vid utdelningen 1931 styrktes ännu en gång anslagets otillräcklighet i det att respektive lärarråd godkänt för utdelning sammanlagt 12,809,92 kr. Den förnyade framställningen år 1930 om höjt

anslag å 10,000 kr. för budgetåret 1931—1932 har ej ansetts kunna bifallas. Vid utdelningen av anslag för år 1932 godkändes av lärarråden utdelning intill 9,641,44 kr.

I skrivelsen 1931 upprepades högskolornas framställning om det ökade anslaget. Även för året 1932—1933 ställdes 6,000 kr. till förfogande. Föreliggande beräkningar hava ytterligare givit vid handen och understrukit anslagets otillräcklighet. I skrivelse 1932 har Stockholms högskola upprepats sin framställning om anslaget för budgetåret 1933—1934 och då under påpekande av det statsfinansiella läget endast anhållit om ett förnyande av 1932—1933 års anslag å 6,000 kr. Denna framställning har blivit tillstyrkt av kanslern för rikets universitet. I 1933 års statsverksproposition har emellertid Kungl. Maj:t, utan annan motivering än att det rådande budgetläget nödsakar en anslagsbegränsning på denna punkt, ansett sig ej alls kunna upptaga något anslag till tryckning av doktorsavhandlingar vid Stockholms och Göteborgs högskolor under det att samma anslag vid universiteten i Uppsala och Lund samt Karolinska mediko-kirurgiska institutet uppförts till oförändrat belopp av 30,000 kr.

Vi vilja här anföra ur 1921 års statsverksproposition angående nu ifrågasvarande anslag följande yttrande av dåvarande departementschef:

»Då frågan om statsbidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid högskolorna i Stockholm och Göteborg nu för första gången av Kungl. Maj:t förelägges riksdagen, anser jag mig böra erinra om att 1920 års riksdag vid anmälan av sitt beslut i denna fråga uttryckligen uttalat, att det icke syntes riksdagen föreligga något skäl att ställa de studerande vid högskolorna i sämre ställning i förevarande hänseende än studenterna vid universiteten. Riksdagen hade icke kunnat finna annat än att såväl billigheten som hänsynen till statens intresse talade för ett understödande med statsmedel av tryckningen av doktorsavhandlingar jämväl vid högskolorna i Stockholm och Göteborg. De oerhört stegrade tryckningskostnaderna gjorde sig givetvis i icke mindre grad gällande vid nämnda högskolor än vid universiteten, och fara föreläge uppenbarligen för att utan ett dylikt understöd de studerande, som aspirerade på högre examen, skulle finna med sin fördel förenligt att i stor utsträckning under deras sista studietid överflytta till universiteten — något som ur synpunkt av statens utgifter för dessa institutioner icke kunde anses önskligt.»

Denna motivering har alltfört giltighet. Frågan här gäller ej ett understöd till de enskilda högskolorna utan ett understöd av allmän kulturell natur. Ett indragande av detta anslag träffar enskilda personer, vilkas utbildning staten just står i begrepp att tillgodogöra sig utan att staten behövt ha några utgifter för densamma. Vi kunna emellertid ej underlåta att i detta sammanhang påpeka att detta anslag är i riksstaten det enda som utgår till förmån för de enskilda högskolorna. Statsmakterna böra be-

akta den faktiska besparing för statsmakten, som ligger i tillvaron av dessa högskolor.

Vi få därför föreslå,

att riksdagen måtte besluta att såsom bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid Stockholms och Göteborgs högskolor även för budgetåret 1933—1934 upptaga ett extra reservationsanslag av 6.000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1933.

J. Bergman.

Åxel Sundberg.

K. A. Andersson.

Karl Sandegård.